

«بیانیه جامعه مهندسان مشاور ایران به مناسبت روز جهانی معماری مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۱۳»

روز جهانی معماری فرصتی است برای تأکید دوباره بر رسالت بنیادین معماران و شهرسازان در صیانت از حقوق شهروندی، تحقق عدالت فضایی و ارتقای کیفیت زندگی در شهرها. بر اساس همین وظیفه حرفه‌ای و مدنی، جامعه مهندسان مشاور ایران نگرانی عمیق خود نسبت به برخی رویکردهای اخیر که می‌تواند آثار منفی قابل توجهی بر حقوق عمومی شهروندان و کیفیت زیست آنان داشته باشد را اعلام می‌کند.

نخست: تراکم فروشی و انحراف از طرح جامع شهری به بهانه بازسازی واحدهای مسکونی آسیب دیده در جنگ

این مصوبه که بر اساس اعطای تراکم مازاد و شکستن ضوابط طرح‌های جامع و تفصیلی تهیه شده، نیازمند بررسی دقیق و شفاف از منظر آثار شهری، زیرساختی و حقوقی است.

تداوم چنین رویه‌هایی می‌تواند ظرفیت محدود زیرساخت‌های شهری تهران را تحت فشار قرار داده، بر شبکه معابر بار اضافی تحمیل کرده و سرانه‌های خدماتی و کیفیت زیست شهری را کاهش دهد. همچنین گزارش نهادهای نظارتی از جمله شورای شهر نشان می‌دهد که حتی از همین مصوبه اشتباه هم تخطی‌های غیر قانونی فراوان صورت گرفته و این مصوبه ابزار تراکم فروشی‌های وسیع در قطعات بی ارتباط با واحدهای آسیب دیده شده است.

دوم: سیاست‌های توسعه شهری مرتبط با شبکه حمل‌ونقل عمومی (TOD)

رویکرد توسعه شهری مبتنی بر حمل‌ونقل عمومی (TOD) صرفاً به معنای افزایش تراکم در پیرامون ایستگاه‌های مترو نیست؛ بلکه مجموعه‌ای از اصول مرتبط با دسترسی، اختلاط کاربری، پیاده‌مداری، کاهش وابستگی به خودروی شخصی، افزایش کیفیت فضاهای عمومی شهری و تناسب توسعه با ظرفیت شبکه حمل‌ونقل و زیرساخت‌های شهری را دربرمی‌گیرد. از این منظر، افزایش قابل توجه تراکم‌های اداری، تجاری و بلندمرتبه‌سازی در پیرامون برخی ایستگاه‌ها، پیش از احراز ظرفیت واقعی شبکه حمل‌ونقل، معابر، خدمات عمومی و زیرساخت‌های شهری، می‌تواند با اهداف اصلی TOD فاصله داشته باشد.

تقلیل این رویکرد تخصصی به ابزاری برای ایجاد تراکم جدید و سپس فروش آن تراکم، می‌تواند به کیفیت زندگی، هویت محلات و تعادل فضایی شهر آسیب رساند.

سوم: تجاری‌سازی در فضاهای شهری زیرسطحی و ایستگاه‌های مترو به بهانه ایجاد پناهگاه

ارتقای تاب‌آوری شهری و تأمین فضاهای ایمن برای شهروندان، ضرورتی انکارناپذیر است. با این حال، بهره‌برداری از فضاهای زیرسطحی و ایستگاه‌های مترو باید به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که الزامات ایمنی و پدافند غیرعامل در اولویت قرار گیرد.

واقعیت اینجاست که بسیاری از ایستگاه‌های مترو فاقد استانداردهای لازم پناهگاه‌های جنگی می‌باشند و اساساً تجمع جمعیت در آنها با توجه به شکل جنگ‌های فعلی محل تردید جدی است.

در این چارچوب، نگرانی اصلی آن است که غلبه نگاه تجاری بر فضاهای عمومی و زیرساختی، موجب کم‌رنگ‌شدن کارکردهای اصلی این فضاها و فاصله گرفتن از هدف تأمین ایمنی و منافع عمومی شود یعنی بازهم تجاری‌سازی و تراکم فروشی به بهانه ساخت پناهگاه‌هایی که معلوم نیست در شرایط واقعی جنگ‌های جدید اساساً چقدر مفید باشند.

چهارم؛ کم توجهی به حریم میراث فرهنگی و تاریخی کشور

در روزهای اخیر، موضوع ایجاد تغییرات در حریم تخت‌جمشید، نگرانی‌هایی را در میان جامعه تخصصی و فعالان حوزه میراث فرهنگی ایجاد کرده است؛

حریم آثار تاریخی، بخشی جدایی‌ناپذیر از نظام حفاظت از میراث فرهنگی و ارزش‌های تاریخی، فرهنگی و منظره‌ای این آثار است و هرگونه تغییر در آن باید با رعایت ضوابط قانونی، مطالعات کارشناسی، ارزیابی دقیق آثار و با اولویت حفاظت از ارزش‌های میراثی صورت گیرد.

پنجم؛ بی معنا کردن نظام برنامه‌ریزی شهری و لزوم شفافیت عملکرد کمیسیون ماده پنج

به نظر می‌رسد کمیسیون ماده پنج از مأموریت اولیه خود که کمک به تحقق اهداف طرح‌های تفصیلی در طرح‌های موضوعی و موضوعی بوده کلاً خارج شده و به ابزاری جهت درآمدزایی و تراکم فروشی از طریق ایجاد انحراف در طرح‌های جامع و تفصیلی تبدیل شده است. از این رو به ضرورت شفاف‌سازی فرآیند تصمیم‌گیری، انتشار عمومی مستندات و مصوبات و بررسی آثار تجمیعی این تصمیمات تأکید می‌شود.

در پایان تأکید می‌شود که شهر، پیش از آنکه مجموعه‌ای از املاک، پروژه‌ها و فرصت‌های اقتصادی باشد، زیستگاه مشترک شهروندان و سرمایه‌های متعلق به نسل‌های امروز و آینده است. حفظ «حق بر شهر» و تضمین توسعه‌ای ایمن، پایدار، عادلانه و انسان‌محور، مسئولیتی حرفه‌ای، مدنی و اخلاقی برای همه دست‌اندرکاران نظام برنامه‌ریزی و مدیریت شهری است.

رئیس شورای مدیریت

محمد کیافر

